

Brexit verstoort handel VK-EU

Atradius Economisch Onderzoek – juni 2021

Samenvatting

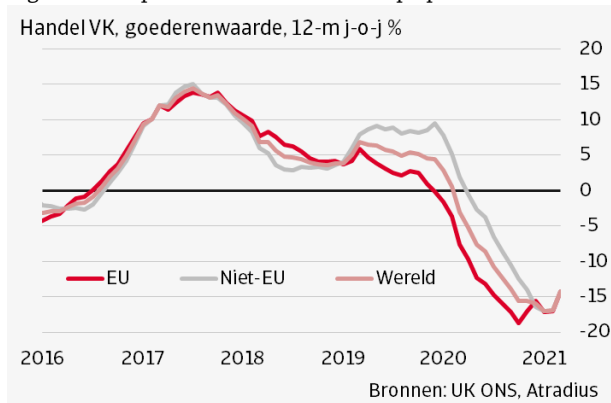
- De internationale handel van het Verenigd Koninkrijk is in maart 2021 met 14,3% j-o-j ingezakt doordat het einde van de overgangperiode en het opleggen van een derde nationale lockdown hun tol eisten. De handel met de EU daalde in dezelfde mate als de handel met de rest van de wereld, maar dit geeft een vertekend beeld.
- Gecorrigeerd voor de volatiliteit door de pandemie is de handel van het VK met de EU met 18,9% gedaald. De handel tussen het VK en niet-EU-landen daalde slechts met 9%.
- De sector machines en transportmiddelen was verantwoordelijk voor bijna de helft van de daling in de handel tussen het VK en de EU als gevolg van hogere administratieve kosten en onzekerheid over de regelgeving.

De buitenlandse handel van het Verenigd Koninkrijk staat voor een aantal grote uitdagingen. Door de gezondheids crisis en de daarmee gepaard gaande lockdowns is de vraag in binnen- en buitenland sterk gedaald. Grensverstoringen als gevolg van gezondheidscontroles en reisbeperkingen, leggen beperkingen op aan de handel tussen het VK en de EU, terwijl zich eveneens verstoringen voordoen in handelsstatistieken. Dit deed zich voor in een periode waarin sprake was van toenemende onzekerheid over de toekomstige handelsrelatie met de EU. De handels- en samenwerkingsovereenkomst (TCA) die de EU en het VK in de laatste uren van 2020 ondertekenden, bood wat meer optimisme voor de vooruitzichten voor 2021. Goederen mogen in de TCA vrij verhandeld worden, maar niet-tarifaire belemmeringen in de vorm van douanebureaucratie en onzekerheid over de regelgeving verstoren de handel tussen het VK en de EU. In deze research note duiken wij in de meest recente handelsstatistieken van het VK om te bepalen in welke mate de handel als gevolg van brexit verstoord is geraakt.

Aandeel van het VK in de handel met de EU blijft afnemen

De buitenlandse handel (uitvoer plus invoer) van het VK daalt in sterke mate, met een krimp van 14,3% j-o-j in de 12 maanden voorafgaand aan maart 2021. De uitvoer presteerde het zwakst met een daling van 17,4% j-o-j, vergeleken met een daling van de invoer met 11,8%. Uit figuur 1 blijkt dat in januari 2021 een duidelijk keerpunt in de krimp van de handel is bereikt. Dit was de eerste maand in het kader van de nieuwe handelsbetrekkingen en tevens de datum waarop de derde nationale lockdown van kracht werd.

Figuur 1 Krimp Britse handel bereikt dieptepunt

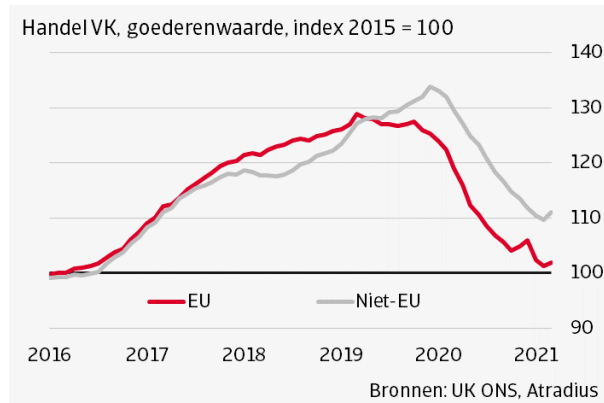
De handel met de EU is gedurende het grootste deel van 2020 sterker gekrompen dan de handel met de rest van de wereld. De vraag naar buitenlandse goederen in de EU stond onder druk door maatregelen om het coronavirus te bestrijden, maar gezien de aanzienlijk grotere omvang van de handelskrimp lijkt ook de brexit-onzekerheid een belangrijke rol te hebben gespeeld. In december is de neerwaartse trend in de EU-handel omgeslagen door voorraadopbouw in afwachting van het einde van de transitieperiode die het VK en de EU na brexit overeen zijn gekomen. In de eerste drie maanden van 2021 was de groei van de Britse handel met de EU min of meer gelijk aan die met niet-EU-lidstaten. De groei van de totale handel is na het dieptepunt van -17,1% in januari weer opgelopen, deels als gevolg van basiseffecten en deels vanwege een verbeterd vertrouwen.

Aangezien er slechts gegevens over een kwartaal zijn sinds de ondertekening van de vrijhandelsovereenkomst tussen de EU en het VK, is er een opmerkelijke ontwikkeling in de handel van het VK. Q1 2021 is het eerste kwartaal sinds in de recente geschiedenis waarin de waarde van de invoer van het VK van goederen buiten de EU die van de EU overtreft (51,1% van de invoer van het VK waren goederen buiten de EU). Het aandeel van de EU in de totale invoer van het VK is sinds begin 2018 met zo'n vijf procentpunten gedaald, terwijl het aandeel van de EU in de uitvoer met vier procentpunten is gedaald tot 45,6%.

Handel met EU-landen aanzienlijk zwaarder getroffen dan handel met niet-EU-landen

De handel tussen het VK en de Europese Unie is gedaald tot ongekende niveaus sinds begin 2016. Figuur 2 toont de totale index van de goederenhandel, opgesplitst tussen handelsstromen met de EU en met landen buiten de EU. De handel met de EU en buiten de EU nam tot 2018 in vergelijkbare mate toe. Naarmate de brexit-onzekerheid toenam en de groei van de handel met de EU begon te vertragen, bleef de handel van het VK met de rest van de wereld groeien. De divergentie nam toe naarmate de handel met landen buiten de EU eind 2018 versnelde en bleef groeien, zij het in een trager tempo, tot in 2019, toen de handel met de EU stagneerde.

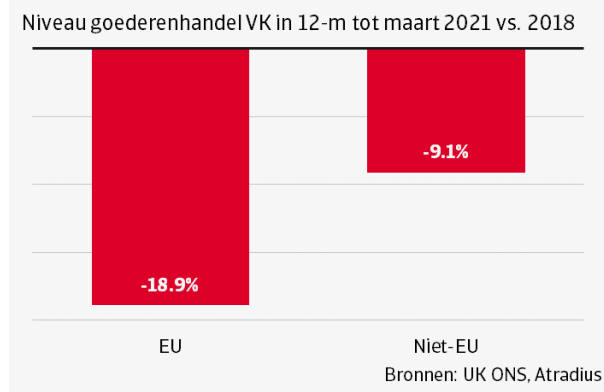
Figuur 2 Rem van brexit op handel VK-EU sinds 2017 verergert effect van Covid-19

De sterke krimp sinds brexit en Covid-19 komt in bijna gelijke delen voor rekening van de EU en de rest van de wereld. Van de krimp van 14,3% van de totale Britse handel in het afgelopen jaar is 7,1% toe te schrijven aan de handel met de EU. Als bedacht wordt dat dit bijna evenveel is als de 7,2% bijdrage van de handel met derde landen aan de krimp, is het duidelijk dat het effect van de pandemie op de internationale handel van het VK op dit moment groter is dan dat van brexit. Bovendien is de scherpe daling van het handelsniveau in de eerste maanden van 2021 duidelijk groter met de EU.

Wij kunnen ook het huidige niveau van de Britse handel vergelijken met de handelsniveaus vóór de scherpe onzekerheid over brexit en de coronaviruspandemie. Hieruit blijkt een aanzienlijk grotere impact op de totale handel met de EU dan met de rest van de wereld, wat erop wijst dat er meer in het spel is dan de pandemie. Als we de handelsprestaties van de afgelopen 12 maanden vergelijken met 2018, zien we dat de handel tussen het VK en de EU 18,9% lager ligt, terwijl de handel met niet-EU-landen slechts 9,1% lager ligt.

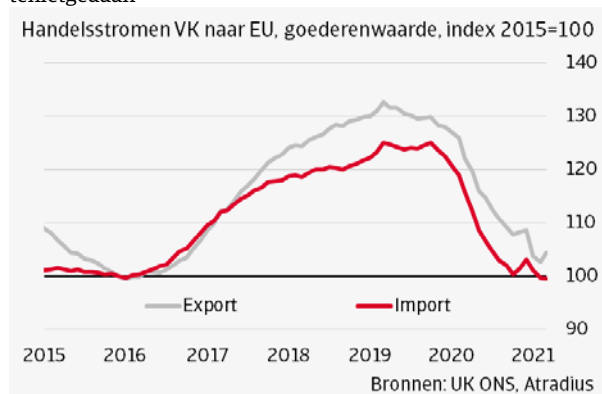
Figuur 3 VK-EU-handel slechter af door bijkomend brexit-effect

2018 wordt genomen als jaar om de huidige niveaus mee te vergelijken, omdat het het laatste jaar is voordat belangrijke brexit-deadlines begonnen bij te dragen aan de volatiliteit. Als we kijken naar de Britse export- en importstromen met de EU in figuur 4, dan zien we een gestage groei door 2018, zij het vertragend en divergerend. De export begon sneller te groeien dan de import, deels onder invloed van wisselkoersschommelingen. De inwerkingtreding van

artikel 50 op 27 maart 2017, waarmee formeel een begin werd gemaakt met het terugtrekkingsproces van de VK uit de EU, deed de onzekerheid toenemen en drukte de waarde van het pond sterling.

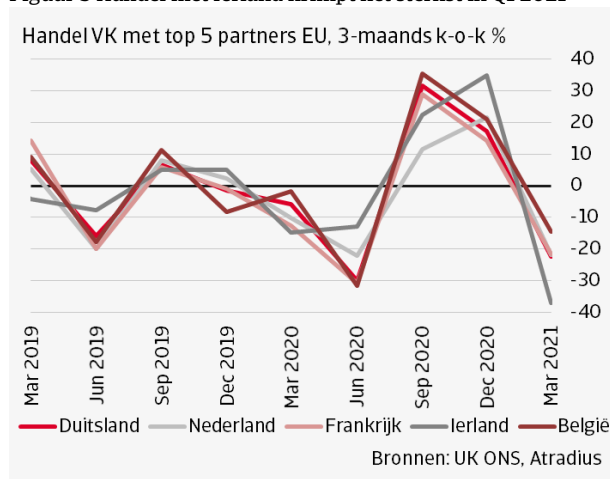
Figuur 4 VK-EU handelswinsten sinds brexit-referendum tenietgedaan

In 2019 nam de volatiliteit toe naarmate de verwachte deadlines dichterbij kwamen en verliepen, en de handel met de EU vrij vlak verliep. De handelswinsten die de EU en het VK sinds 2016 hebben geboekt, zijn in 2020 echter zo goed als tenietgedaan. Deze scherpe daling past in de aanloop naar de eind-2020 einddatum van de overgangperiode. Op dit moment is het duidelijk dat onzekerheid een grotere rol speelt in het verminderen van de handel dan de veranderende handelsregels zelf. De grote onzekerheid over de toekomstige handelsovereenkomst heeft bijgedragen aan lagere investeringen in het algemeen (een zeer handelsintensieve component van de economische activiteit) en tot een verschuiving van de toeleveringsketens weg van de internationale systemen, wat de handel verder heeft doen afnemen.

In lijn met deze uitdagingen daalde de totale handel van het VK in het eerste kwartaal van 2021 met 16% in vergelijking met het vierde kwartaal van 2020. De handel met de EU, die nu iets minder dan de helft van de totale Britse handel uitmaakt, daalde met 22,4%, met scherpe dalingen bij de grootste handelspartners van het VK. De krimp van de handel met de EU doet zich in alle partnerlanden voor. Figuur 5 toont de groei van de handel tussen het VK en de vijf belangrijkste handelspartners in de EU. De grootste handelspartner van het VK in de EU is Duitsland, goed voor bijna een kwart van de totale bilaterale handel in goederen. De handel van het VK met Duitsland daalde met 22,4%. De handel met Frankrijk, de op twee na grootste handelspartner van het VK in de EU, kromp met 26,1%. De handel (uitvoer plus invoer) met Ierland kromp het sterkst met 37%. De waarde van de uitvoer naar Ierland daalde met 42,7%. Dit is het gevolg van brexit en enkele voorraadvoeringseffecten die in het vierde kwartaal van 2020 een rol spelen, met name bij de uitvoer van chemische en farmaceutische producten.

Figuur 5 Handel met Ierland krimpt het sterkst in Q1 2021

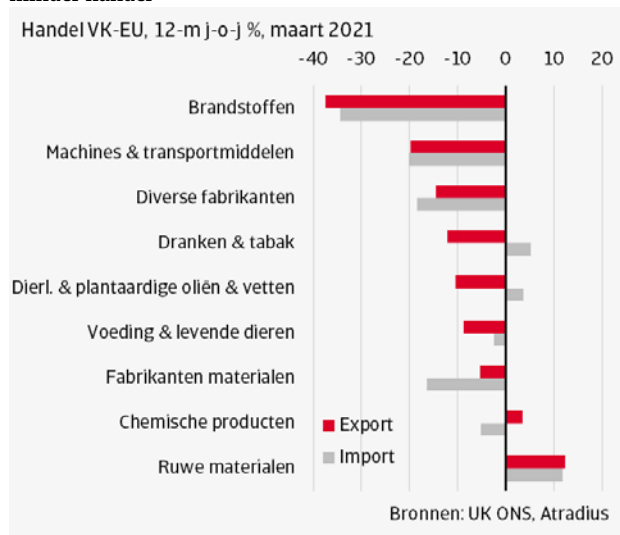

De economische enquête van de Britse Kamer van Koophandel voor het eerste kwartaal van 2021 meldt dat 41% van de bedrijven hun omzet in het eerste kwartaal heeft zien dalen. De exportverkopen zijn historisch laag en verslechteren. Detail- en groothandelsbedrijven zagen hun export bijvoorbeeld met 60% dalen. Afgezien van de volatiele handelscijfers is het duidelijk dat bedrijven te kampen hebben met hogere kosten, zoals vertragingen in de toeleveringsketen in de productiesector. Volgens de laatste Business Insights and Conditions Survey van het ONS is de meest voorkomende uitdaging voor zowel importeurs als exporteurs extra papierwerk.

Een uitsplitsing per sector van de jaarlijkse uitvoergroei is te zien in figuur 6, waaruit blijkt dat de grootste daling van de handel te vinden is bij de sector brandstoffen. De uitvoer van brandstoffen daalde in maart met 37,6% j-o-j, waarbij vooral de uitvoer naar Frankrijk en Duitsland scherp afnam. Uitgedrukt in waarde bedroeg de uitvoer van brandstoffen echter GBP 14,2 miljard, 10% van de uitvoer naar de EU.

De grootste exportsector naar de EU is die van machines en transportmiddelen. Deze sector is goed voor een derde van de Britse uitvoer naar de EU en de krimp van 19,8% is een belangrijke factor in daling van de totale uitvoer naar de EU. Naast het ontbreken van tarieven en quota wordt de overgang van de sector verder geholpen door een respijtperiode voor de oorsprongsregels tot eind 2021. Dit vertroebelt echter de vooruitzichten voor herstel. Het effect van niet-tarifaire belemmeringen op de toeleveringsketens verhoogt echter de kosten voor de sector. Ook onzekerheid op regelgevingsgebied blijft de handel drukken, zoals bijvoorbeeld de regelgeving inzake de veiligheid van de luchtvaart. De bezorgdheid over de toeleveringsketen en de hogere niet-tarifaire belemmeringen hebben ook een negatief effect op de verwerkende industrie.

Figuur 6 Bijna alle Britse sectoren worden geconfronteerd met minder handel

De Britse uitvoer van chemische producten doet het beter dan die van de meeste andere sectoren, met een groei van 3,4% in het afgelopen jaar, maar de invoer uit de EU daalt met 5,1%. Een bijkomend negatief effect van brexit, bovenop het toegenomen papierwerk, is de oorsprongsregelsclausule in de TCA. De handel in goederen tussen het VK en de EU is alleen tariefvrij als ten minste 50% van de waarde van de goederen in het VK of de EU is vervaardigd. Met grote grensoverschrijdende

toeleveringsketens in de chemische sector kan het voor sommige handelsondernemingen een enorme klus zijn om dit te bewijzen en verhoogt het de kosten van de handel.

Brexit blijft duidelijke uitdaging voor handel VK-EU

Het is duidelijk dat de handel van het VK zowel door brexit als, in nog sterkere mate, door Covid-19 van slag is geraakt, maar er is een opmerkelijk effect dat aan brexit kan worden toegeschreven. In vergelijking met Q4 2020, de laatste maanden van de overgangperiode van het VK, is de handel met de EU in Q1 2021 veel sterker gedaald dan die met de rest van de wereld. Bovendien blijkt uit een vergelijking van de huidige handelsniveaus met die van voor de volatiliteit rond een van beide gebeurtenissen dat de handel met de EU veel sterker is teruggelopen dan die met niet-EU-landen. Hoewel het nog te vroeg is om het directe oorzakelijke verband vast te stellen, is het duidelijk dat de handelsproblemen tussen de EU en het VK als gevolg van brexit het toch al zwakke handelsklimaat als gevolg van de wereldwijde pandemie verder verergeren.

Dana Bodnar, econoom
dana.bodnar@atradius.com
 +31 20 553 3165

Hebt u dit rapport met interesse gelezen? Kijkt u dan ook eens op onze website www.atradius.nl.
U vindt hier nog meer Atradiuspublicaties die zich richten op de mondiale economie, waaronder landenrapporten, sectoranalyses, advies over creditmanagement en artikelen over actuele businesstopics.

Actief op Twitter? Volg [@atradiusNL](https://twitter.com/atradiusNL) om up to date te blijven met de nieuwste versies van onze rapporten.

Volg Atradius op Social Media

[@atradiusNL](https://twitter.com/atradiusNL) [Atradius-Nederland](https://www.linkedin.com/company/atradius-nederland) [atradiusNL](https://www.youtube.com/channel/UC...)

Disclaimer

Dit rapport wordt louter ter informatie verstrekt en is niet bedoeld als beleggingsadvies, juridisch advies of enige aanbeveling aan de lezer(s) met betrekking tot specifieke transacties, investeringen of strategieën. Lezers zijn zelf verantwoordelijk voor het nemen van commerciële en andere beslissingen omtrent de verstrekte informatie. Hoewel Atradius al het noodzakelijke heeft gedaan om te verzekeren dat de informatie in dit rapport verkregen is van betrouwbare bronnen, kan Atradius niet verantwoordelijk gesteld worden voor fouten of omissies, of voor de resultaten verkregen door gebruik van deze informatie. Alle informatie in dit rapport wordt gegeven 'zoals ze is', zonder garantie op volledigheid, accuraatheid, tijdsgebondenheid, of op de resultaten verkregen door gebruik van het rapport, en zonder garantie van enige soort, uitdrukkelijk of geïmpliceerd. In geen geval zal Atradius, haar gerelateerde partners of corporaties, of de partners, agenten of werknemers hiervan verantwoordelijk gesteld kunnen worden voor enige genomen beslissing of actie die zij zouden nemen op basis van de in dit rapport verstrekte informatie om het even welke schade het betreft, zelfs wanneer vooraf geïnformeerd over de mogelijke negatieve gevolgen.

Copyright Atradius N.V. 2021

Atradius
David Ricardostraat 1 – 1066 JS Amsterdam
Postbus 8982 – 1006 JD Amsterdam
Nederland
Tel.: +31 20 553 9111

info@atradius.nl
www.atradius.nl